
Geometria 1 normál szint

Diákat írta: Moussong Gábor

Előadó: Naszódi Márton

nmarci@math.elte.hu

www.math.elte.hu/~nmarci

ELTE TTK Geometriai Tsz.

Budapest

A félév anyaga

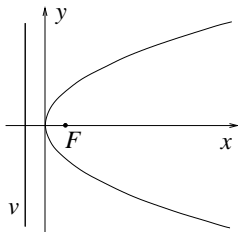
- A középiskolás előismeretek áttekintése
  - Alapfogalmak (térelemek és viszonyaik)
  - Transzformációk
  - Fontosabb geometriai alakzatok
- **Vektorgeometria**
  - Koordináták és vektorok
  - Vektorok szorzása
  - Vektorok alkalmazásai
- **Konvexitás**
- **Sokszögek és poliéderek**
  - Sokszögek és konvex sokszögek
  - Konvex poliéderek, szabályos poliéderek

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Azt mondjuk, hogy

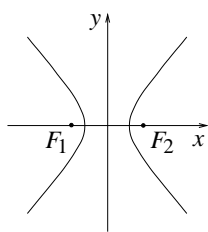
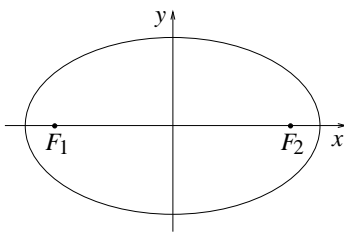
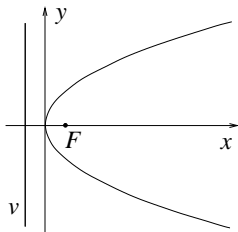
- egy parabola a koordináta-rendszerhez képest **kanonikus helyzetű**, ha a szimmetriatengelye az x -tengely, csúcspontja az origó, és fókusza az x -tengely pozitív félegyenesére esik;

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Azt mondjuk, hogy

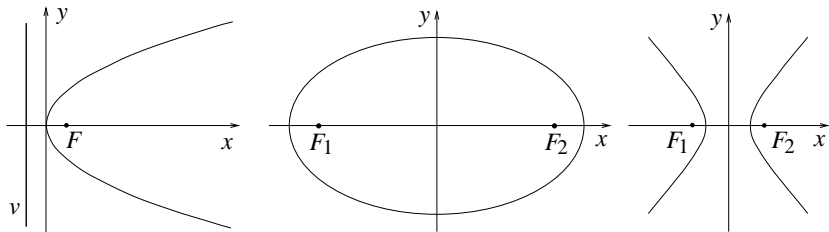
- egy parabola a koordinátarendszerhez képest **kanonikus helyzetű**, ha a szimmetriatengelye az x -tengely, csúcspontja az origó, és fókusza az x -tengely pozitív félegyenesére esik;
- egy ellipszis vagy egy hiperbola a koordinátarendszerhez képest **kanonikus helyzetű**, ha szimmetriatengelyei a koordináta-tengelyek, és fókuszai az x -tengelyre esnek.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Azt mondjuk, hogy

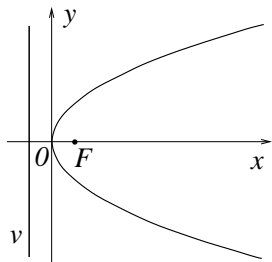
- egy parabola a koordinátarendszerhez képest **kanonikus helyzetű**, ha a szimmetriatengelye az x -tengely, csúcspontja az origó, és fókusza az x -tengely pozitív félegyenesére esik;
- egy ellipszis vagy egy hiperbola a koordinátarendszerhez képest **kanonikus helyzetű**, ha szimmetriatengelyei a koordináta-tengelyek, és fókuszai az x -tengelyre esnek.

Meghatározzuk a kanonikus helyzetű kúpszeletek egyenleteit.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

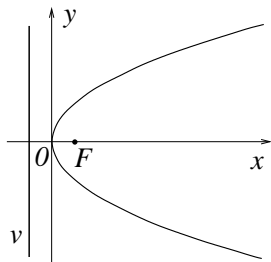
Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

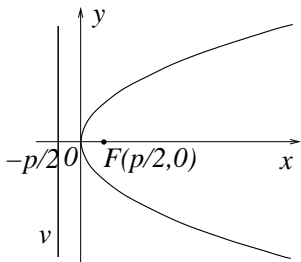
Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát,

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

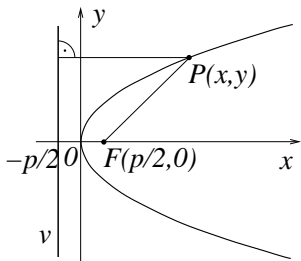
Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát, ekkor a fókusz az $F(p/2, 0)$ pont, a vezéregyenes pedig az $x = -p/2$ egyenletű v egyenes.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

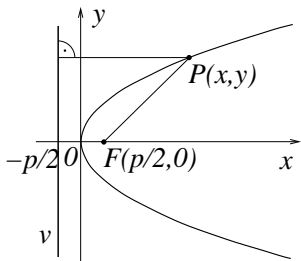

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát, ekkor a fókusz az $F(p/2, 0)$ pont, a vezéregyenes pedig az $x = -p/2$ egyenletű v egyenes.

A sík bármely $P(x, y)$ pontjára $d(P, F) = \sqrt{(x - p/2)^2 + y^2}$ és $d(P, v) = |x + p/2|$.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát, ekkor a fókusz az $F(p/2, 0)$ pont, a vezéregyenes pedig az $x = -p/2$ egyenletű v egyenes.

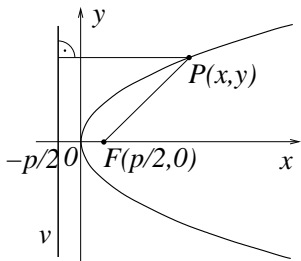
A sík bármely $P(x, y)$ pontjára

$d(P, F) = \sqrt{(x - p/2)^2 + y^2}$ és $d(P, v) = |x + p/2|$.

A P pont tehát akkor és csak akkor tartozik a parabolához, ha

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát, ekkor a fókusz az $F(p/2, 0)$ pont, a vezéregyenes pedig az $x = -p/2$ egyenletű v egyenes.

A sík bármely $P(x, y)$ pontjára

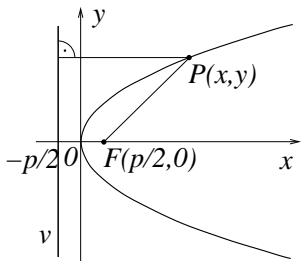
$d(P, F) = \sqrt{(x - p/2)^2 + y^2}$ és $d(P, v) = |x + p/2|$.

A P pont tehát akkor és csak akkor tartozik a

parabolához, ha $\sqrt{(x - p/2)^2 + y^2} = |x + p/2|$,

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát, ekkor a fókusz az $F(p/2, 0)$ pont, a vezéregyenes pedig az $x = -p/2$ egyenletű v egyenes.

A sík bármely $P(x, y)$ pontjára

$d(P, F) = \sqrt{(x - p/2)^2 + y^2}$ és $d(P, v) = |x + p/2|$.

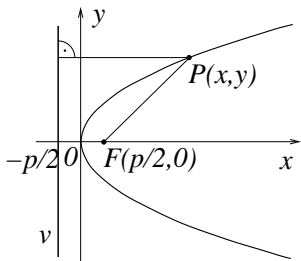
A P pont tehát akkor és csak akkor tartozik a

parabolához, ha $\sqrt{(x - p/2)^2 + y^2} = |x + p/2|$, azaz

$$(x - p/2)^2 + y^2 = (x + p/2)^2$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát, ekkor a fókusz az $F(p/2, 0)$ pont, a vezéregyenes pedig az $x = -p/2$ egyenletű v egyenes.

A sík bármely $P(x, y)$ pontjára

$d(P, F) = \sqrt{(x - p/2)^2 + y^2}$ és $d(P, v) = |x + p/2|$.

A P pont tehát akkor és csak akkor tartozik a

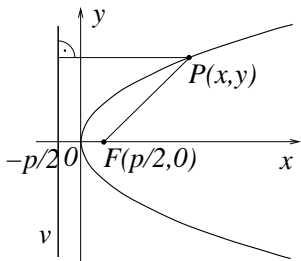
parabolához, ha $\sqrt{(x - p/2)^2 + y^2} = |x + p/2|$, azaz

$$(x - p/2)^2 + y^2 = (x + p/2)^2$$

$$x^2 - px + (p/2)^2 + y^2 = x^2 + px + (p/2)^2$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát, ekkor a fókusz az $F(p/2, 0)$ pont, a vezéregyenes pedig az $x = -p/2$ egyenletű v egyenes.

A sík bármely $P(x, y)$ pontjára

$d(P, F) = \sqrt{(x - p/2)^2 + y^2}$ és $d(P, v) = |x + p/2|$.

A P pont tehát akkor és csak akkor tartozik a

parabolához, ha $\sqrt{(x - p/2)^2 + y^2} = |x + p/2|$, azaz

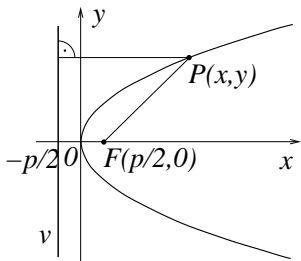
$$(x - p/2)^2 + y^2 = (x + p/2)^2$$

$$x^2 - px + (p/2)^2 + y^2 = x^2 + px + (p/2)^2$$

$$y^2 = 2px$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Tekintsünk először egy kanonikus helyzetű parabolát.

Jelölje p a fókusz és a vezéregyenes távolságát, ekkor a fókusz az $F(p/2, 0)$ pont, a vezéregyenes pedig az $x = -p/2$ egyenletű v egyenes.

A sík bármely $P(x, y)$ pontjára $d(P, F) = \sqrt{(x - p/2)^2 + y^2}$ és $d(P, v) = |x + p/2|$. A P pont tehát akkor és csak akkor tartozik a parabolához, ha $\sqrt{(x - p/2)^2 + y^2} = |x + p/2|$, azaz

$$\begin{aligned} (x - p/2)^2 + y^2 &= (x + p/2)^2 \\ x^2 - px + (p/2)^2 + y^2 &= x^2 + px + (p/2)^2 \\ y^2 &= 2px \end{aligned}$$

Ekvivalens átalakításokat végeztünk, ezért:

A parabola kanonikus egyenlete $y^2 = 2px$.

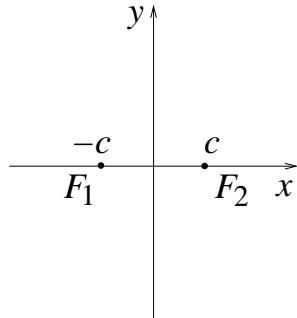
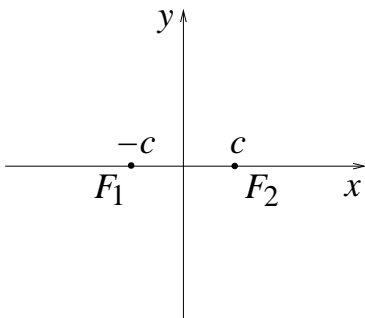
Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Az ellipszis és a hiperbola kanonikus egyenletét egyszerre vezethetjük le.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Az ellipszis és a hiperbola kanonikus egyenletét egyszerre vezethetjük le.

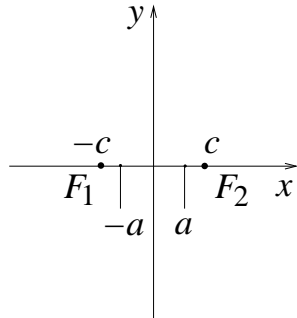
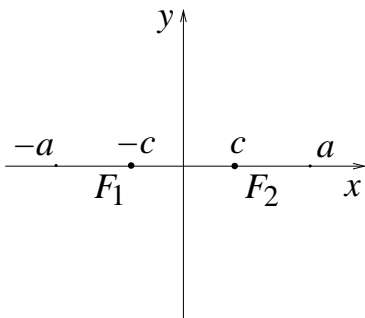
Legyenek a fókuszok a $(\pm c, 0)$ pontokban,

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Az ellipszis és a hiperbola kanonikus egyenletét egyszerre vezethetjük le.

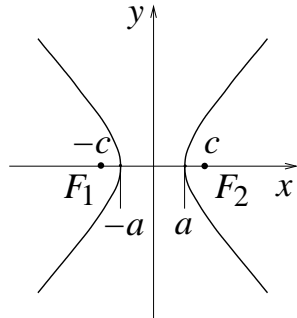
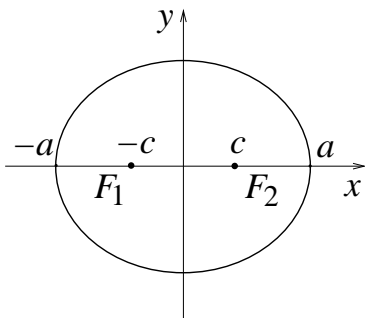
Legyenek a fókuszok a $(\pm c, 0)$ pontokban, és jelölje $2a$ a görbe definíciójában szereplő állandót

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Az ellipszis és a hiperbola kanonikus egyenletét egyszerre vezethetjük le.

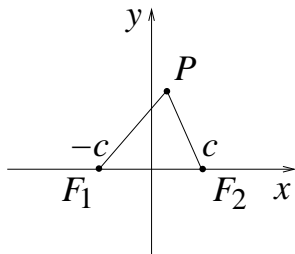
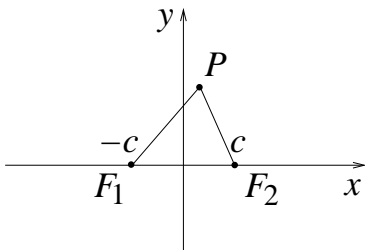
Legyenek a fókuszok a $(\pm c, 0)$ pontokban, és jelölje $2a$ a görbe definíciójában szereplő állandót (azaz: az x -tengellyel vett metszéspontok távolságát).

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

A sík valamely $P(x, y)$ pontjának a fókuszoktól mért távolsága

$$\sqrt{(x + c)^2 + y^2} \quad \text{és} \quad \sqrt{(x - c)^2 + y^2}.$$

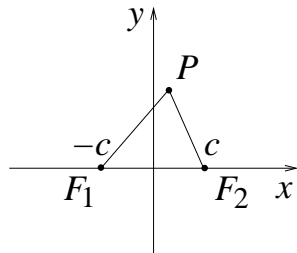
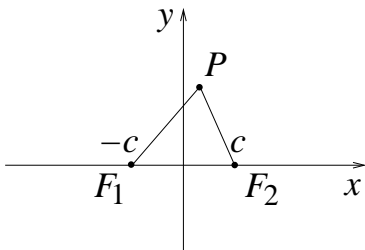

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

A sík valamely $P(x, y)$ pontjának a fókuszoktól mért távolsága

$$\sqrt{(x + c)^2 + y^2} \quad \text{és} \quad \sqrt{(x - c)^2 + y^2}.$$

A P pont tehát akkor és csak akkor tartozik a görbéhez,

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

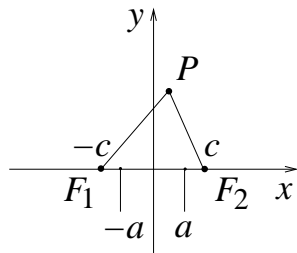
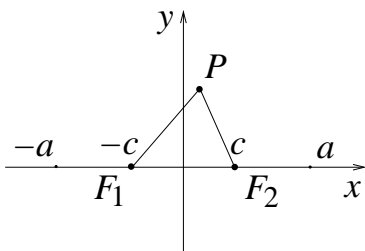
A sík valamely $P(x, y)$ pontjának a fókuszoktól mért távolsága

$$\sqrt{(x+c)^2 + y^2} \quad \text{és} \quad \sqrt{(x-c)^2 + y^2}.$$

A P pont tehát akkor és csak akkor tartozik a görbéhez, ha

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a,$$

ahol összeadás áll ellipszis esetén, kivonás áll hiperbola esetén.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a$$

Kétszer négyzetre emelve és átrendezve:

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a$$

Kétszer négyzetre emelve és átrendezve:

$$\begin{aligned} (x+c)^2 + y^2 \pm 2\sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} + \\ + (x-c)^2 + y^2 = 4a^2 \end{aligned}$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a$$

Kétszer négyzetre emelve és átrendezve:

$$(x+c)^2 + y^2 \pm 2\sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} + (x-c)^2 + y^2 = 4a^2$$

$$\pm \sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} = 2a^2 - c^2 - x^2 - y^2$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a$$

Kétszer négyzetre emelve és átrendezve:

$$\begin{aligned} (x+c)^2 + y^2 \pm 2\sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} + \\ + (x-c)^2 + y^2 = 4a^2 \end{aligned}$$

$$\pm \sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} = 2a^2 - c^2 - x^2 - y^2$$

$$((x+c)^2 + y^2)((x-c)^2 + y^2) = (2a^2 - c^2 - x^2 - y^2)^2$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a$$

Kétszer négyzetre emelve és átrendezve:

$$\begin{aligned} (x+c)^2 + y^2 \pm 2\sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} + \\ + (x-c)^2 + y^2 = 4a^2 \end{aligned}$$

$$\pm \sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} = 2a^2 - c^2 - x^2 - y^2$$

$$((x+c)^2 + y^2)((x-c)^2 + y^2) = (2a^2 - c^2 - x^2 - y^2)^2$$

$$\begin{aligned} (x^2 + y^2 + c^2)^2 - 4x^2c^2 &= 4a^4 + (x^2 + y^2 + c^2)^2 - \\ &- 4a^2(x^2 + y^2 + c^2) \end{aligned}$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a$$

Kétszer négyzetre emelve és átrendezve:

$$\begin{aligned} (x+c)^2 + y^2 \pm 2\sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} + \\ + (x-c)^2 + y^2 = 4a^2 \end{aligned}$$

$$\pm \sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} = 2a^2 - c^2 - x^2 - y^2$$

$$((x+c)^2 + y^2)((x-c)^2 + y^2) = (2a^2 - c^2 - x^2 - y^2)^2$$

$$\begin{aligned} (x^2 + y^2 + c^2)^2 - 4x^2c^2 &= 4a^4 + (x^2 + y^2 + c^2)^2 - \\ &\quad - 4a^2(x^2 + y^2 + c^2) \end{aligned}$$

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$\left| \sqrt{(x+c)^2 + y^2} \pm \sqrt{(x-c)^2 + y^2} \right| = 2a$$

Kétszer négyzetre emelve és átrendezve:

$$\begin{aligned} (x+c)^2 + y^2 \pm 2\sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} + \\ + (x-c)^2 + y^2 = 4a^2 \end{aligned}$$

$$\pm \sqrt{(x+c)^2 + y^2}\sqrt{(x-c)^2 + y^2} = 2a^2 - c^2 - x^2 - y^2$$

$$((x+c)^2 + y^2)((x-c)^2 + y^2) = (2a^2 - c^2 - x^2 - y^2)^2$$

$$\begin{aligned} (x^2 + y^2 + c^2)^2 - 4x^2c^2 &= 4a^4 + (x^2 + y^2 + c^2)^2 - \\ &\quad - 4a^2(x^2 + y^2 + c^2) \end{aligned}$$

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

(Az egyenletrendezés lépései ekvivalens átalakítások voltak.)

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

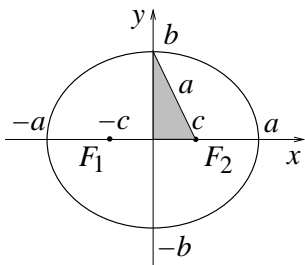
$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Ellipszis esetén $a > c$, ezért az $a^2 - c^2$ mennyiséget jelölhetjük b^2 -tel.

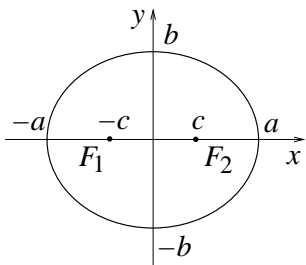
Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Ellipszis esetén $a > c$, ezért az $a^2 - c^2$ mennyiséget jelölhetjük b^2 -tel. (Ekkor az ellipszis kistengelye, azaz a függőleges tengelymetszetek távolsága éppen $2b$ -vel egyenlő.)

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

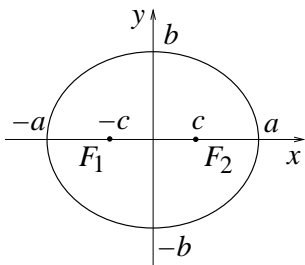

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Ellipszis esetén $a > c$, ezért az $a^2 - c^2$ mennyiséget jelölhetjük b^2 -tel. (Ekkor az ellipszis kistengelye, azaz a függőleges tengelymetszetek távolsága éppen $2b$ -vel egyenlő.) Behelyettesítve

$$b^2x^2 + a^2y^2 = a^2b^2$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

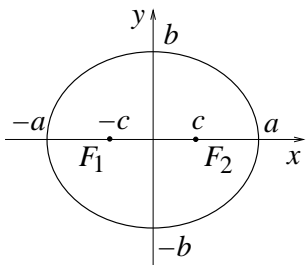
Ellipszis esetén $a > c$, ezért az $a^2 - c^2$ mennyiséget jelölhetjük b^2 -tel. (Ekkor az ellipszis kistengelye, azaz a függőleges tengelymetszetek távolsága éppen $2b$ -vel egyenlő.) Behelyettesítve

$$b^2x^2 + a^2y^2 = a^2b^2$$

$$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$$

adódik; ez az ellipszis kanonikus egyenlete.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Ellipszis esetén $a > c$, ezért az $a^2 - c^2$ mennyiséget jelölhetjük b^2 -tel. (Ekkor az ellipszis kistengelye, azaz a függőleges tengelymetszetek távolsága éppen $2b$ -vel egyenlő.) Behelyettesítve

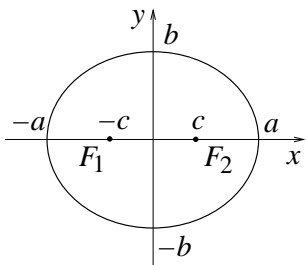
$$b^2x^2 + a^2y^2 = a^2b^2$$

$$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$$

adódik; ez az ellipszis kanonikus egyenlete.

Megjegyzés:

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Ellipszis esetén $a > c$, ezért az $a^2 - c^2$ mennyiséget jelölhetjük b^2 -tel. (Ekkor az ellipszis kistengelye, azaz a függőleges tengelymetszetek távolsága éppen $2b$ -vel egyenlő.) Behelyettesítve

$$b^2x^2 + a^2y^2 = a^2b^2$$

$$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$$

adódik; ez az ellipszis kanonikus egyenlete.

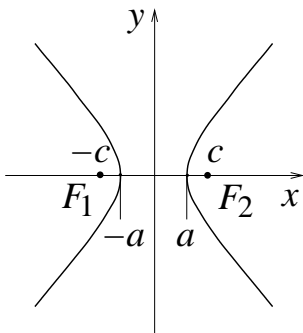
Megjegyzés:

Bármely ellipszisben $a > b$. Látható viszont, hogy $a = b$ esetén az ellipszis kanonikus egyenlete az origó körüli a sugarú kör egyenletévé alakul át.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

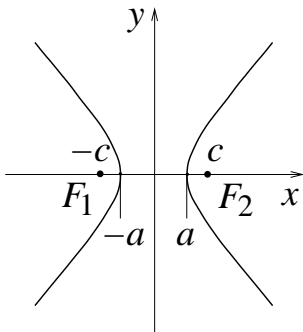
Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Hiperbola esetén $a < c$, ezért most a $c^2 - a^2$ mennyiséget jelöljük b^2 -tel.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

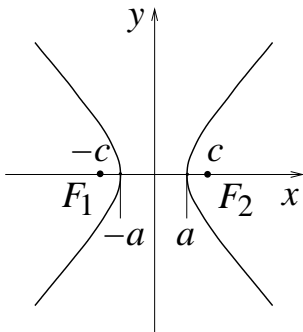

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Hiperbola esetén $a < c$, ezért most a $c^2 - a^2$ mennyiséget jelöljük b^2 -tel. Behelyettesítve

$$-b^2x^2 + a^2y^2 = -a^2b^2$$

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

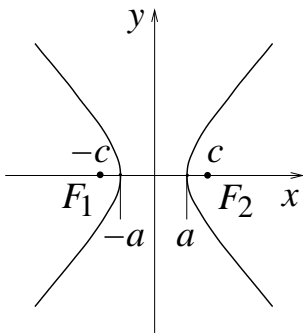
Hiperbola esetén $a < c$, ezért most a $c^2 - a^2$ mennyiséget jelöljük b^2 -tel. Behelyettesítve

$$-b^2x^2 + a^2y^2 = -a^2b^2$$

$$\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$$

adódik; ez a hiperbola kanonikus egyenlete.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

Megjegyzés:

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

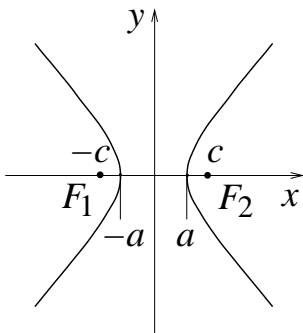
Hiperbola esetén $a < c$, ezért most a $c^2 - a^2$ mennyiséget jelöljük b^2 -tel. Behelyettesítve

$$-b^2x^2 + a^2y^2 = -a^2b^2$$

$$\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$$

adódik; ez a hiperbola kanonikus egyenlete.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Hiperbola esetén $a < c$, ezért most a $c^2 - a^2$ mennyiséget jelöljük b^2 -tel. Behelyettesítve

$$-b^2x^2 + a^2y^2 = -a^2b^2$$

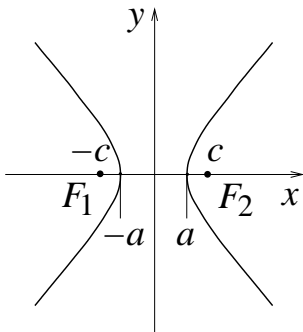
$$\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$$

adódik; ez a hiperbola kanonikus egyenlete.

Megjegyzés:

Figyeljünk föl az ellipszis és a hiperbola kanonikus egyenlete közti hasonlóságra. Bár a két görbe alakja lényegesen különböző, az egyenletek közt csak egyetlen előjelben van eltérés.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Hiperbola esetén $a < c$, ezért most a $c^2 - a^2$ mennyiséget jelöljük b^2 -tel. Behelyettesítve

$$-b^2x^2 + a^2y^2 = -a^2b^2$$

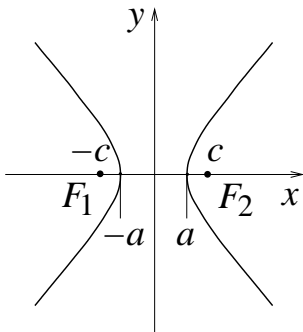
$$\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$$

adódik; ez a hiperbola kanonikus egyenlete.

Megjegyzés:

Figyeljünk föl az ellipszis és a hiperbola kanonikus egyenlete közti hasonlóságra. Bár a két görbe alakja lényegesen különböző, az egyenletek közt csak egyetlen előjelben van eltérés. Ez a két görbe közti mélyebb rokonságra utal.

Egyenletek: kúpszeletek kanonikus egyenlete

$$(a^2 - c^2)x^2 + a^2y^2 = a^2(a^2 - c^2)$$

Hiperbola esetén $a < c$, ezért most a $c^2 - a^2$ mennyiséget jelöljük b^2 -tel. Behelyettesítve

$$-b^2x^2 + a^2y^2 = -a^2b^2$$

$$\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$$

adódik; ez a hiperbola kanonikus egyenlete.

Megjegyzés:

Figyeljünk föl az ellipszis és a hiperbola kanonikus egyenlete közti hasonlóságra. Bár a két görbe alakja lényegesen különböző, az egyenletek közt csak egyetlen előjelben van eltérés. Ez a két görbe közti mélyebb rokonságra utal. Formai hasonlóságot fogunk tapasztalni paraméteres előállításuk között is.

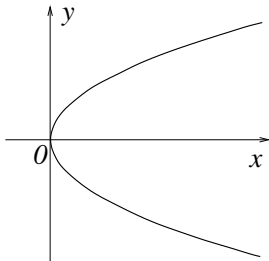
Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Előállítjuk a kanonikus helyzetű kúpszeletek paraméteres egyenletrendszerét.

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Előállítjuk a kanonikus helyzetű kúpszeletek paraméteres egyenletrendszerét.

Parabola, $y^2 = 2px$:

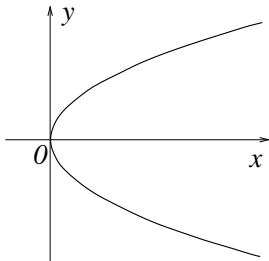

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Előállítjuk a kanonikus helyzetű kúpszeletek paraméteres egyenletrendszerét.

Parabola, $y^2 = 2px$:

Érdekes az y koordinátát választani paraméter gyanánt, mert azzal mindkét koordináta könnyen kifejezhető:

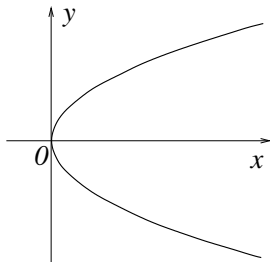

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Előállítjuk a kanonikus helyzetű kúpszeletek paraméteres egyenletrendszerét.

Parabola, $y^2 = 2px$:

Érdekes az y koordinátát választani paraméter gyanánt, mert azzal mindkét koordináta könnyen kifejezhető:

$$y = t$$

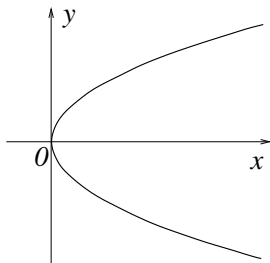
Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Előállítjuk a kanonikus helyzetű kúpszeletek paraméteres egyenletrendszerét.

Parabola, $y^2 = 2px$:

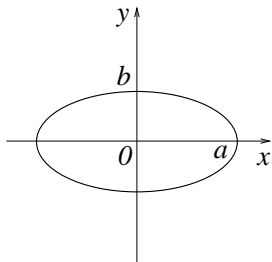
Érdekes az y koordinátát választani paraméter gyanánt, mert azzal mindkét koordináta könnyen kifejezhető:

$$\begin{aligned}x &= \frac{1}{2p} t^2 \\y &= t\end{aligned}$$

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Ellipszis, $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$:

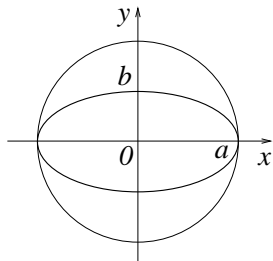

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

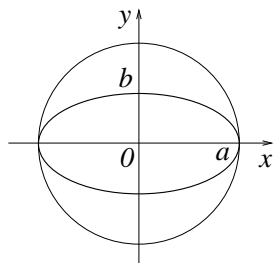
Ellipszis, $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$:

Látható, hogy ha valamely (x, y) számpár kielégíti az $x^2 + y^2 = a^2$ köregyenletet, akkor az $(x, \frac{b}{a}y)$ számpár kielégíti az ellipszis egyenletét.

Ezt felhasználva (azaz a második koordinátát $\frac{b}{a}$ -val szorozva) a kör paraméterezéséből

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

képleteket nyerjük;

Ellipszis, $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$:

Látható, hogy ha valamely (x, y) számpár kielégíti az $x^2 + y^2 = a^2$ köregyenletet, akkor az $(x, \frac{b}{a}y)$ számpár kielégíti az ellipszis egyenletét.

Ezt felhasználva (azaz a második koordinátát $\frac{b}{a}$ -val szorozva) a kör paraméterezéséből az

$$x = a \cos t$$

$$y = b \sin t$$

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Ellipszis, $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$:

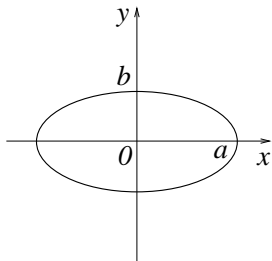
Látható, hogy ha valamely (x, y) számpár kielégíti az $x^2 + y^2 = a^2$ köregyenletet, akkor az $(x, \frac{b}{a}y)$ számpár kielégíti az ellipszis egyenletét.

Ezt felhasználva (azaz a második koordinátát $\frac{b}{a}$ -val szorozva) a kör paraméterezéséből az

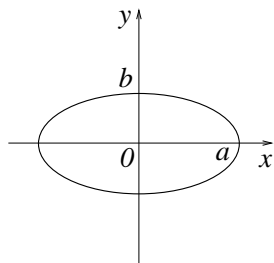
$$x = a \cos t$$

$$y = b \sin t$$

képleteket nyerjük; az ellipszis egyenletébe való behelyettesítéssel ellenőrizhetjük, hogy ez valóban a kanonikus helyzetű ellipszis paraméteres előállítása:

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Ellipszis, $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$:

Látható, hogy ha valamely (x, y) számpár kielégíti az $x^2 + y^2 = a^2$ köregyenletet, akkor az $(x, \frac{b}{a}y)$ számpár kielégíti az ellipszis egyenletét.

Ezt felhasználva (azaz a második koordinátát $\frac{b}{a}$ -val szorozva) a kör paraméterezéséből az

$$x = a \cos t$$

$$y = b \sin t$$

képleteket nyerjük; az ellipszis egyenletébe való behelyettesítéssel ellenőrizhetjük, hogy ez valóban a kanonikus helyzetű ellipszis paraméteres előállítása:

$$\frac{(a \cos t)^2}{a^2} + \frac{(b \sin t)^2}{b^2} =$$

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Ellipszis, $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$:

Látható, hogy ha valamely (x, y) számpár kielégíti az $x^2 + y^2 = a^2$ köregyenletet, akkor az $(x, \frac{b}{a}y)$ számpár kielégíti az ellipszis egyenletét.

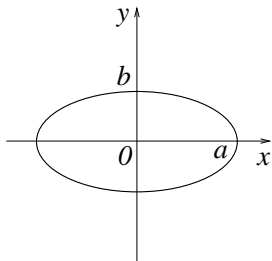
Ezt felhasználva (azaz a második koordinátát $\frac{b}{a}$ -val szorozva) a kör paraméterezéséből az

$$x = a \cos t$$

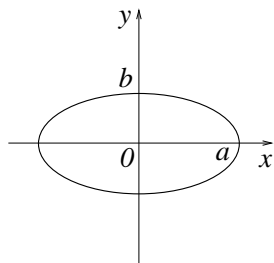
$$y = b \sin t$$

képleteket nyerjük; az ellipszis egyenletébe való behelyettesítéssel ellenőrizhetjük, hogy ez valóban a kanonikus helyzetű ellipszis paraméteres előállítása:

$$\frac{(a \cos t)^2}{a^2} + \frac{(b \sin t)^2}{b^2} = \cos^2 t + \sin^2 t = 1.$$

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Ellipszis, $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$:

Látható, hogy ha valamely (x, y) számpár kielégíti az $x^2 + y^2 = a^2$ köregyenletet, akkor az $(x, \frac{b}{a}y)$ számpár kielégíti az ellipszis egyenletét.

Ezt felhasználva (azaz a második koordinátát $\frac{b}{a}$ -val szorozva) a kör paraméterezéséből az

$$x = a \cos t$$

$$y = b \sin t$$

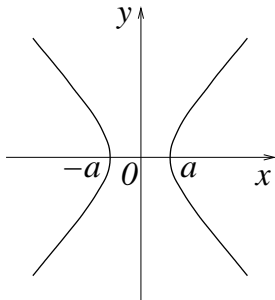
képleteket nyerjük; az ellipszis egyenletébe való behelyettesítéssel ellenőrizhetjük, hogy ez valóban a kanonikus helyzetű ellipszis paraméteres előállítása:

$$\frac{(a \cos t)^2}{a^2} + \frac{(b \sin t)^2}{b^2} = \cos^2 t + \sin^2 t = 1.$$

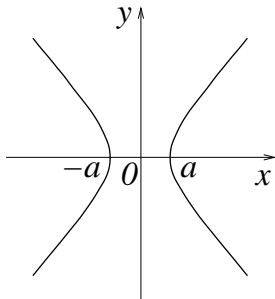
(Látszik, hogy a paraméterezés helyessége a $\cos^2 t + \sin^2 t = 1$ trigonometriai alapösszefüggésen múlik.)

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Hiperbola, $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$:

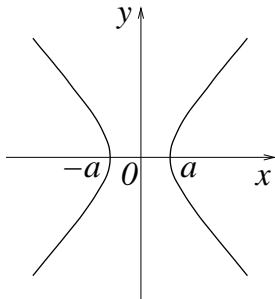
Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Hiperbola, $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$:

A $\text{ch } t = \frac{e^t + e^{-t}}{2}$ és $\text{sh } t = \frac{e^t - e^{-t}}{2}$ hiperbolikus függvényekre érvényes a $\text{ch}^2 t - \text{sh}^2 t = 1$ azonosság.

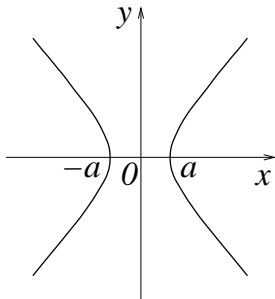
Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Hiperbola, $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$:

A $\text{ch } t = \frac{e^t + e^{-t}}{2}$ és $\text{sh } t = \frac{e^t - e^{-t}}{2}$ hiperbolikus függvényekre érvényes a $\text{ch}^2 t - \text{sh}^2 t = 1$ azonosság. Ezért a $\cos t$ és $\sin t$ függvények helyett ezeket használva a kanonikus helyzetű ellipszis paraméterezéséből a kanonikus helyzetű hiperbola paraméterezését kell kapnunk:

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

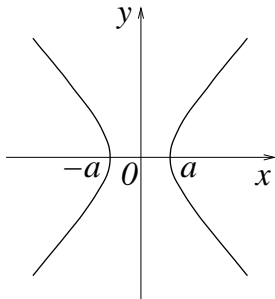
Hiperbola, $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$:

A $\operatorname{ch} t = \frac{e^t + e^{-t}}{2}$ és $\operatorname{sh} t = \frac{e^t - e^{-t}}{2}$ hiperbolikus függvényekre érvényes a $\operatorname{ch}^2 t - \operatorname{sh}^2 t = 1$ azonosság. Ezért a $\cos t$ és $\sin t$ függvények helyett ezeket használva a kanonikus helyzetű ellipszis paraméterezéséből a kanonikus helyzetű hiperbola paraméterezését kell kapnunk:

$$x = a \operatorname{ch} t$$

$$y = b \operatorname{sh} t$$

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Hiperbola, $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$:

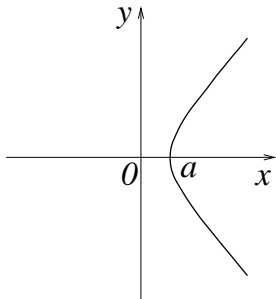
A $\operatorname{ch} t = \frac{e^t + e^{-t}}{2}$ és $\operatorname{sh} t = \frac{e^t - e^{-t}}{2}$ hiperbolikus függvényekre érvényes a $\operatorname{ch}^2 t - \operatorname{sh}^2 t = 1$ azonosság. Ezért a $\cos t$ és $\sin t$ függvények helyett ezeket használva a kanonikus helyzetű ellipszis paraméterezéséből a kanonikus helyzetű hiperbola paraméterezését kell kapnunk:

$$x = a \operatorname{ch} t$$

$$y = b \operatorname{sh} t$$

Valóban, az egyenletbe való behelyettesítés mutatja, hogy a képlet által adott (x, y) pont minden valós t -értékre a hiperbola pontja.

Egyenletek: kúpszeletek paraméterezése

Hiperbola, $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$:

A $\operatorname{ch} t = \frac{e^t + e^{-t}}{2}$ és $\operatorname{sh} t = \frac{e^t - e^{-t}}{2}$ hiperbolikus függvényekre érvényes a $\operatorname{ch}^2 t - \operatorname{sh}^2 t = 1$ azonosság. Ezért a $\cos t$ és $\sin t$ függvények helyett ezeket használva a kanonikus helyzetű ellipszis paraméterezéséből a kanonikus helyzetű hiperbola paraméterezését kell kapnunk:

$$x = a \operatorname{ch} t$$

$$y = b \operatorname{sh} t$$

Valóban, az egyenletbe való behelyettesítés mutatja, hogy a képlet által adott (x, y) pont minden valós t -értékre a hiperbola pontja. Nem kapjuk meg viszont az egész hiperbolát: a paraméteresen előállított pont csak a hiperbola jobb oldali ágát (az $x > 0$ félsíkba eső részét) futja be.

A félév anyaga

- A középiskolás előismeretek áttekintése
  - Alapfogalmak (térelemek és viszonyaik)
  - Transzformációk
  - Fontosabb geometriai alakzatok
- **Vektorgeometria**
  - Koordináták és vektorok
  - Vektorok szorzása
  - Vektorok alkalmazásai
- Konvexitás
- Sokszögek és poliéderek
  - Sokszögek és konvex sokszögek
  - Konvex poliéderek, szabályos poliéderek

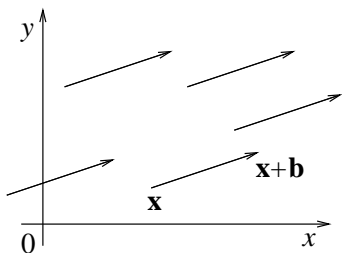
Transzformációk és koordináták

Transzformációk és koordináták

Eltolás (akár síkban, akár térben):

Transzformációk és koordináták

Eltolás (akár síkban, akár térben):

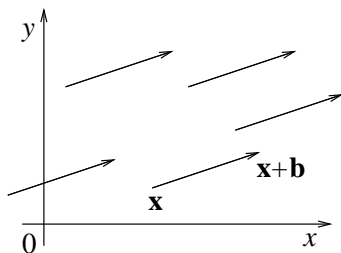
valamely rögzített $\mathbf{b}$ vektor hozzáadása a sík, illetve a tér bármely pontjához:

$$\mathbf{x} \mapsto \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

(ahol $\mathbf{x}$ a változó pont helyvektora).

Transzformációk és koordináták

Eltolás (akár síkban, akár térben):

valamely rögzített $\mathbf{b}$ vektor hozzáadása a sík, illetve a tér bármely pontjához:

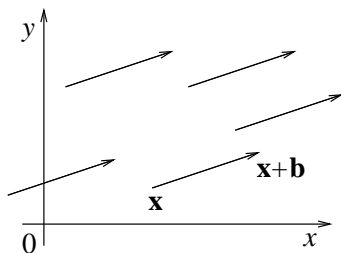
$$\mathbf{x} \mapsto \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

(ahol $\mathbf{x}$ a változó pont helyvektora).

Tehát:

Transzformációk és koordináták

Eltolás (akár síkban, akár térben):

valamely rögzített $\mathbf{b}$ vektor hozzáadása a sík, illetve a tér bármely pontjához:

$$\mathbf{x} \mapsto \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

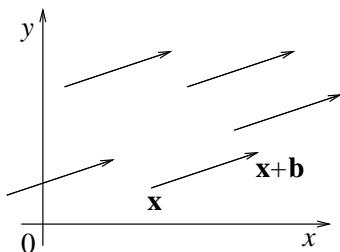
(ahol $\mathbf{x}$ a változó pont helyvektora).

Tehát:

ha x', y', z' jelöli az (x, y, z) pont eltoltjának koordinátáit

Transzformációk és koordináták

Eltolás (akár síkban, akár térben):

valamely rögzített $\mathbf{b}$ vektor hozzáadása a sík, illetve a tér bármely pontjához:

$$\mathbf{x} \mapsto \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

(ahol $\mathbf{x}$ a változó pont helyvektora).

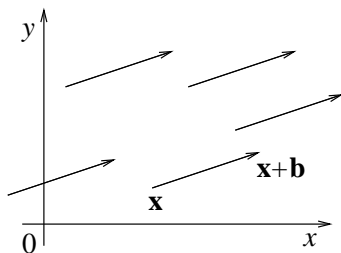
Tehát:

ha x', y', z' jelöli az (x, y, z) pont eltoltjának koordinátáit

és $\mathbf{b} = (p, q, r)$,

Transzformációk és koordináták

Eltolás (akár síkban, akár térben):

valamely rögzített $\mathbf{b}$ vektor hozzáadása a sík, illetve a tér bármely pontjához:

$$\mathbf{x} \mapsto \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

(ahol $\mathbf{x}$ a változó pont helyvektora).

Tehát:

ha x', y', z' jelöli az (x, y, z) pont eltoltjának koordinátáit és $\mathbf{b} = (p, q, r)$, akkor

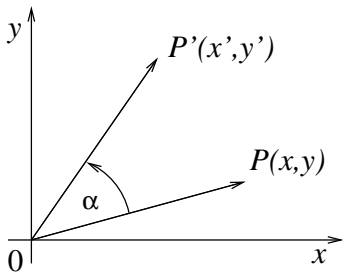
$$x' = x + p, \quad y' = y + q, \quad z' = z + r.$$

Transzformációk és koordináták

A sík elforgatása az origó körül α szöggel:

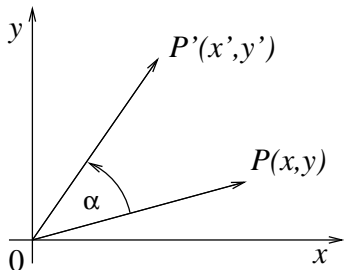
Transzformációk és koordináták

A sík elforgatása az origó körül α szöggel:

Transzformációk és koordináták

A sík elforgatása az origó körül α szöggel:

Tétel

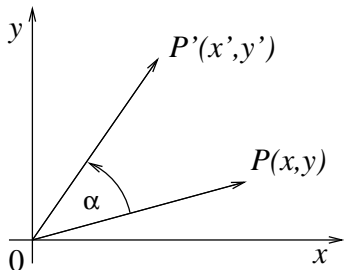
Tetszőleges $P(x, y)$ pont
 $P'(x', y')$ képezére

$$x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$$

$$y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$$

Transzformációk és koordináták

A sík elforgatása az origó körül α szöggel:

Bizonyítás:

Tétel

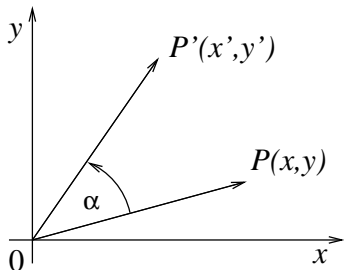
Tetszőleges $P(x, y)$ pont
 $P'(x', y')$ képezére

$$x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$$

$$y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$$

Transzformációk és koordináták

A sík elforgatása az origó körül α szöggel:

Tétel

Tetszőleges $P(x, y)$ pont
 $P'(x', y')$ képezére

$$x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$$

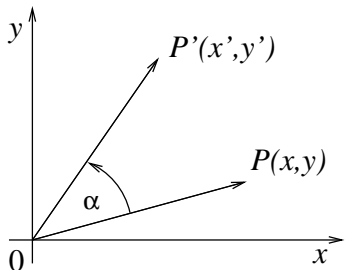
$$y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$$

Bizonyítás:

Tekintsük először az $x = 1, y = 0$, illetve $x = 0, y = 1$ speciális esetet,

Transzformációk és koordináták

A sík elforgatása az origó körül α szöggel:

Tétel

Tetszőleges $P(x, y)$ pont
 $P'(x', y')$ képezére

$$x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$$

$$y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$$

Bizonyítás:

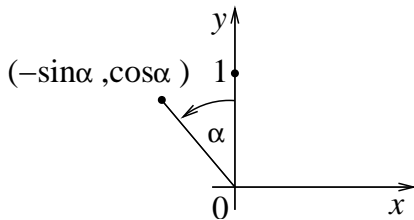
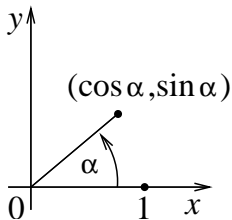
Tekintsük először az $x = 1, y = 0$, illetve $x = 0, y = 1$ speciális esetet, azaz az $\mathbf{i}$ és $\mathbf{j}$ helyvektorú pontok elforgatottjait.

Transzformációk és koordináták

Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

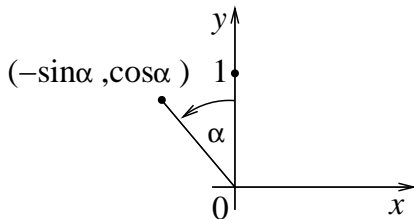
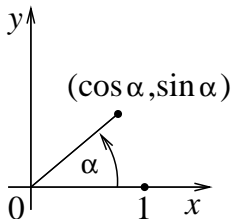
Transzformációk és koordináták

Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

Transzformációk és koordináták

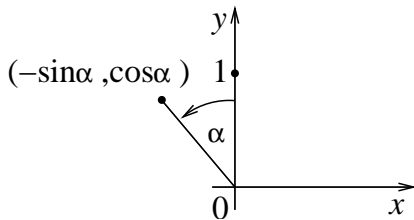
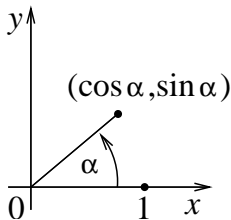
Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

Ha az általános esetben $\mathbf{x} = \overrightarrow{OP}$, $\mathbf{x}' = \overrightarrow{OP'}$,

Transzformációk és koordináták

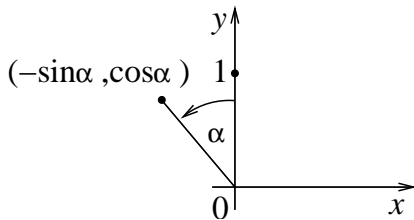
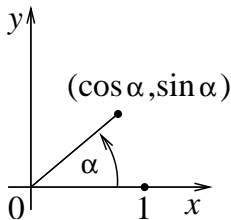
Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

Ha az általános esetben $\mathbf{x} = \overrightarrow{OP}$, $\mathbf{x}' = \overrightarrow{OP'}$, akkor $\mathbf{x} = x\mathbf{i} + y\mathbf{j}$
és $\mathbf{x}' = x'\mathbf{i} + y'\mathbf{j}$,

Transzformációk és koordináták

Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

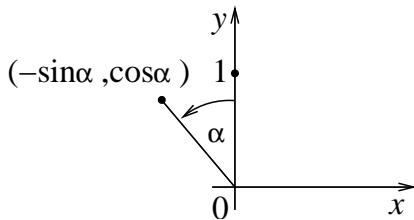
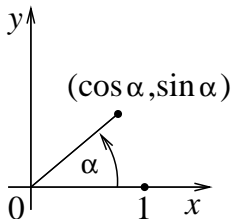

Ha az általános esetben $\mathbf{x} = \overrightarrow{OP}$, $\mathbf{x}' = \overrightarrow{OP'}$, akkor $\mathbf{x} = x\mathbf{i} + y\mathbf{j}$
és $\mathbf{x}' = x'\mathbf{i} + y'\mathbf{j}$, másrészt

$$\mathbf{x}' = (x\mathbf{i} + y\mathbf{j})'$$

Transzformációk és koordináták

Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

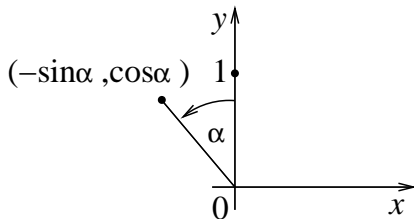
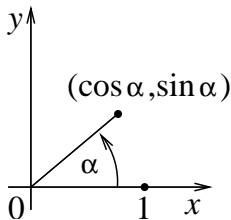

Ha az általános esetben $\mathbf{x} = \overrightarrow{OP}$, $\mathbf{x}' = \overrightarrow{OP'}$, akkor $\mathbf{x} = x\mathbf{i} + y\mathbf{j}$
és $\mathbf{x}' = x'\mathbf{i} + y'\mathbf{j}$, másrészt

$$\mathbf{x}' = (x\mathbf{i} + y\mathbf{j})' = x\mathbf{i}' + y\mathbf{j}'$$

Transzformációk és koordináták

Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

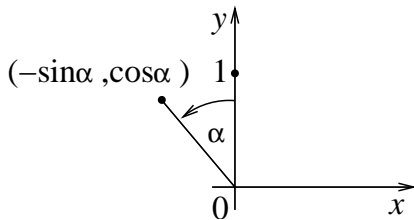
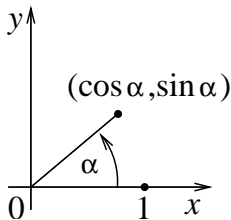

Ha az általános esetben $\mathbf{x} = \overrightarrow{OP}$, $\mathbf{x}' = \overrightarrow{OP'}$, akkor $\mathbf{x} = x\mathbf{i} + y\mathbf{j}$
és $\mathbf{x}' = x'\mathbf{i} + y'\mathbf{j}$, másrészt

$$\begin{aligned} \mathbf{x}' &= (x\mathbf{i} + y\mathbf{j})' = x\mathbf{i}' + y\mathbf{j}' = \\ &= x(\cos \alpha \mathbf{i} + \sin \alpha \mathbf{j}) + y(-\sin \alpha \mathbf{i} + \cos \alpha \mathbf{j}) \end{aligned}$$

Transzformációk és koordináták

Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

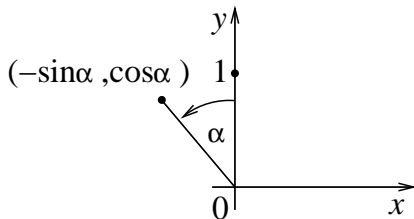
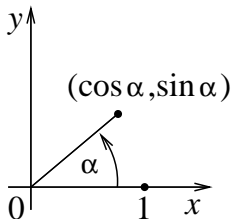

Ha az általános esetben $\mathbf{x} = \overrightarrow{OP}$, $\mathbf{x}' = \overrightarrow{OP'}$, akkor $\mathbf{x} = x\mathbf{i} + y\mathbf{j}$
és $\mathbf{x}' = x'\mathbf{i} + y'\mathbf{j}$, másrészt

$$\begin{aligned} \mathbf{x}' &= (x\mathbf{i} + y\mathbf{j})' = x\mathbf{i}' + y\mathbf{j}' = \\ &= x(\cos \alpha \mathbf{i} + \sin \alpha \mathbf{j}) + y(-\sin \alpha \mathbf{i} + \cos \alpha \mathbf{j}) = \\ &= (x \cos \alpha - y \sin \alpha)\mathbf{i} + (x \sin \alpha + y \cos \alpha)\mathbf{j}, \end{aligned}$$

Transzformációk és koordináták

Ekkor valóban $x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$ és $y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$:

Ha az általános esetben $\mathbf{x} = \overrightarrow{OP}$, $\mathbf{x}' = \overrightarrow{OP'}$, akkor $\mathbf{x} = x\mathbf{i} + y\mathbf{j}$
és $\mathbf{x}' = x'\mathbf{i} + y'\mathbf{j}$, másrészt

$$\begin{aligned} \mathbf{x}' &= (x\mathbf{i} + y\mathbf{j})' = x\mathbf{i}' + y\mathbf{j}' = \\ &= x(\cos \alpha \mathbf{i} + \sin \alpha \mathbf{j}) + y(-\sin \alpha \mathbf{i} + \cos \alpha \mathbf{j}) = \\ &= (x \cos \alpha - y \sin \alpha)\mathbf{i} + (x \sin \alpha + y \cos \alpha)\mathbf{j}, \end{aligned}$$

amit bizonyítani akartunk.

Transzformációk és koordináták

$$\begin{aligned} \text{Az} \quad x' &= x \cos \alpha - y \sin \alpha \\ y' &= x \sin \alpha + y \cos \alpha \end{aligned}$$

képletek mátrixos alakja:

Transzformációk és koordináták

$$\begin{aligned} \text{Az} \quad x' &= x \cos \alpha - y \sin \alpha \\ y' &= x \sin \alpha + y \cos \alpha \end{aligned}$$

képletek mátrixos alakja:

$$\mathbf{x}' = A_\alpha \mathbf{x},$$

ahol $\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix}$, $\mathbf{x}' = \begin{pmatrix} x' \\ y' \end{pmatrix}$ (oszlopvektorok), és

$$A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$$

az α szögű **forgatásmátrix**.

Transzformációk és koordináták

$$\begin{aligned} \text{Az} \quad x' &= x \cos \alpha - y \sin \alpha \\ y' &= x \sin \alpha + y \cos \alpha \end{aligned}$$

képletek mátrixos alakja:

$$\mathbf{x}' = A_\alpha \mathbf{x},$$

ahol $\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix}$, $\mathbf{x}' = \begin{pmatrix} x' \\ y' \end{pmatrix}$ (oszlopvektorok), és

$$A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$$

az α szögű **forgatásmátrix**.

Észrevétel:

Transzformációk és koordináták

$$\begin{aligned} \text{Az} \quad x' &= x \cos \alpha - y \sin \alpha \\ y' &= x \sin \alpha + y \cos \alpha \end{aligned}$$

képletek mátrixos alakja:

$$\mathbf{x}' = A_\alpha \mathbf{x},$$

ahol $\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix}$, $\mathbf{x}' = \begin{pmatrix} x' \\ y' \end{pmatrix}$ (oszlopvektorok), és

$$A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$$

az α szögű **forgatásmátrix**.

Észrevétel: $A_{\alpha+\beta} = A_\alpha A_\beta$ mátrixszorzat.

Transzformációk és koordináták

$$\begin{aligned} \text{Az} \quad x' &= x \cos \alpha - y \sin \alpha \\ y' &= x \sin \alpha + y \cos \alpha \end{aligned}$$

képletek mátrixos alakja:

$$\mathbf{x}' = A_\alpha \mathbf{x},$$

ahol $\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix}$, $\mathbf{x}' = \begin{pmatrix} x' \\ y' \end{pmatrix}$ (oszlopvektorok), és

$$A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$$

az α szögű **forgatásmátrix**.

Észrevétel: $A_{\alpha+\beta} = A_\alpha A_\beta$ mátrixszorzat.

(Feladat: végezzük el a szorzást)

Transzformációk és koordináták

$$\begin{aligned} \text{Az} \quad x' &= x \cos \alpha - y \sin \alpha \\ y' &= x \sin \alpha + y \cos \alpha \end{aligned}$$

képletek mátrixos alakja:

$$\mathbf{x}' = A_\alpha \mathbf{x},$$

ahol $\mathbf{x} = \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix}$, $\mathbf{x}' = \begin{pmatrix} x' \\ y' \end{pmatrix}$ (oszlopvektorok), és

$$A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$$

az α szögű **forgatásmátrix**.

Észrevétel: $A_{\alpha+\beta} = A_\alpha A_\beta$ mátrixszorzat.

(Feladat: végezzük el a szorzást és ismerjük rá a sin és cos függvényekre érvényes összegképletekre.)

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként.

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű,

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű, azaz adott mozgást csak egyféleképpen lehet ilyen kompozícióként felírni.

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű, azaz adott mozgást csak egyféleképpen lehet ilyen kompozícióként felírni.

Tehát ha a mozgást az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ leképezés írja le,

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű, azaz adott mozgást csak egyféleképpen lehet ilyen kompozícióként felírni.

Tehát ha a mozgást az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ leképezés írja le, akkor

$$f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

alakú (ahol $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^2$ vektorváltozó).

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű, azaz adott mozgást csak egyféleképpen lehet ilyen kompozícióként felírni.

Tehát ha a mozgást az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ leképezés írja le, akkor

$$f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

alakú (ahol $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^2$ vektorváltozó).

Például ha $\mathbf{b} = \mathbf{0}$,

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű, azaz adott mozgást csak egyféleképpen lehet ilyen kompozícióként felírni.

Tehát ha a mozgást az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ leképezés írja le, akkor

$$f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

alakú (ahol $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^2$ vektorváltozó).

Például ha $\mathbf{b} = \mathbf{0}$, akkor origó körüli forgatásról van szó,

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű, azaz adott mozgást csak egyféleképpen lehet ilyen kompozícióként felírni.

Tehát ha a mozgást az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ leképezés írja le, akkor

$$f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

alakú (ahol $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^2$ vektorváltozó).

Például ha $\mathbf{b} = \mathbf{0}$, akkor origó körüli forgatásról van szó, ha pedig $\alpha = 0 \pmod{2\pi}$,

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű, azaz adott mozgást csak egyféleképpen lehet ilyen kompozícióként felírni.

Tehát ha a mozgást az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ leképezés írja le, akkor

$$f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

alakú (ahol $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^2$ vektorváltozó).

Például ha $\mathbf{b} = \mathbf{0}$, akkor origó körüli forgatásról van szó, ha pedig $\alpha = 0 \pmod{2\pi}$, azaz $A_\alpha = I$ (egységmátrix),

Transzformációk és koordináták

A sík mozgásai:

Tények (bizonyítás nélkül):

- A sík bármely mozgása vagy eltolás, vagy valamely pont körüli forgatás.
- A sík bármely mozgása előáll egy origó körüli forgatás és egy eltolás egymásutánjaként. Ez az előállítás egyértelmű, azaz adott mozgást csak egyféleképpen lehet ilyen kompozícióként felírni.

Tehát ha a mozgást az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ leképezés írja le, akkor

$$f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$$

alakú (ahol $\mathbf{x} \in \mathbb{R}^2$ vektorváltozó).

Például ha $\mathbf{b} = \mathbf{0}$, akkor origó körüli forgatásról van szó, ha pedig $\alpha = 0 \pmod{2\pi}$, azaz $A_\alpha = I$ (egységmátrix), akkor eltolásról.

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$,

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$, és tekintsük az $f_2 \circ f_1$ mozgást:

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$, és tekintsük az $f_2 \circ f_1$ mozgást:

$$(f_2 \circ f_1)(\mathbf{x}) = f_2(f_1(\mathbf{x}))$$

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$, és tekintsük az $f_2 \circ f_1$ mozgást:

$$(f_2 \circ f_1)(\mathbf{x}) = f_2(f_1(\mathbf{x})) = A_{\alpha_2}(A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1) + \mathbf{b}_2$$

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$, és tekintsük az $f_2 \circ f_1$ mozgást:

$$\begin{aligned}(f_2 \circ f_1)(\mathbf{x}) &= f_2(f_1(\mathbf{x})) = A_{\alpha_2}(A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1) + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_2}A_{\alpha_1}\mathbf{x} + A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2\end{aligned}$$

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$, és tekintsük az $f_2 \circ f_1$ mozgást:

$$\begin{aligned}(f_2 \circ f_1)(\mathbf{x}) &= f_2(f_1(\mathbf{x})) = A_{\alpha_2}(A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1) + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_2}A_{\alpha_1}\mathbf{x} + A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_1+\alpha_2}\mathbf{x} + (A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2).\end{aligned}$$

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$, és tekintsük az $f_2 \circ f_1$ mozgást:

$$\begin{aligned}(f_2 \circ f_1)(\mathbf{x}) &= f_2(f_1(\mathbf{x})) = A_{\alpha_2}(A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1) + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_2}A_{\alpha_1}\mathbf{x} + A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_1+\alpha_2}\mathbf{x} + (A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2).\end{aligned}$$

Az $f(\mathbf{x}) = A_{\alpha}\mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás inverze pedig

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$, és tekintsük az $f_2 \circ f_1$ mozgást:

$$\begin{aligned}(f_2 \circ f_1)(\mathbf{x}) &= f_2(f_1(\mathbf{x})) = A_{\alpha_2}(A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1) + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_2}A_{\alpha_1}\mathbf{x} + A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_1+\alpha_2}\mathbf{x} + (A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2).\end{aligned}$$

Az $f(\mathbf{x}) = A_{\alpha}\mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás inverze pedig az

$$f^{-1}(\mathbf{x}) = A_{-\alpha}\mathbf{x} - A_{-\alpha}\mathbf{b}$$

képlettel adható meg.

Transzformációk és koordináták

Mi a síkmozgások egymás után történő végrehajtásának képlete?

Legyen $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1$, $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2}\mathbf{x} + \mathbf{b}_2$, és tekintsük az $f_2 \circ f_1$ mozgást:

$$\begin{aligned}(f_2 \circ f_1)(\mathbf{x}) &= f_2(f_1(\mathbf{x})) = A_{\alpha_2}(A_{\alpha_1}\mathbf{x} + \mathbf{b}_1) + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_2}A_{\alpha_1}\mathbf{x} + A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2 = \\ &= A_{\alpha_1+\alpha_2}\mathbf{x} + (A_{\alpha_2}\mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2).\end{aligned}$$

Az $f(\mathbf{x}) = A_{\alpha}\mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás inverze pedig az

$$f^{-1}(\mathbf{x}) = A_{-\alpha}\mathbf{x} - A_{-\alpha}\mathbf{b}$$

képlettel adható meg.

Valóban, a fenti kompozíciós szabályt alkalmazva

$$A_{-\alpha}(A_{\alpha}\mathbf{x} + \mathbf{b}) - A_{-\alpha}\mathbf{b} = \mathbf{x}.$$

Transzformációk és koordináták

Az $f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás **egyesített mátrix**ának nevezzük

Transzformációk és koordináták

Az $f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás **egyesített mátrixának** nevezzük az

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha & p \\ \sin \alpha & \cos \alpha & q \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

3×3 -as mátrixot, ahol $A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$ és $\mathbf{b} = (p, q)$.

Transzformációk és koordináták

Az $f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás **egyesített mátrixának** nevezzük az

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha & p \\ \sin \alpha & \cos \alpha & q \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

3×3 -as mátrixot, ahol $A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$ és $\mathbf{b} = (p, q)$.

Az egyesített mátrix fontos tulajdonsága,

Transzformációk és koordináták

Az $f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás **egyesített mátrixának** nevezzük az

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha & p \\ \sin \alpha & \cos \alpha & q \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

3×3 -as mátrixot, ahol $A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$ és $\mathbf{b} = (p, q)$.

Az egyesített mátrix fontos tulajdonsága, hogy két síkmozgás egymásutánját a két mátrix szorzata adja meg.

Transzformációk és koordináták

Az $f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás **egyesített mátrixának** nevezzük az

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha & p \\ \sin \alpha & \cos \alpha & q \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

3×3 -as mátrixot, ahol $A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$ és $\mathbf{b} = (p, q)$.

Az egyesített mátrix fontos tulajdonsága, hogy két síkmozgás egymásutánját a két mátrix szorzata adja meg.

Ezt most ellenőrizzük:

Transzformációk és koordináták

Az $f(\mathbf{x}) = A_\alpha \mathbf{x} + \mathbf{b}$ síkmozgás **egyesített mátrixának** nevezzük az

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha & p \\ \sin \alpha & \cos \alpha & q \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

3×3 -as mátrixot, ahol $A_\alpha = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$ és $\mathbf{b} = (p, q)$.

Az egyesített mátrix fontos tulajdonsága, hogy két síkmozgás egymásutánját a két mátrix szorzata adja meg.

Ezt most ellenőrizzük:

Tekintsük az $f_1(\mathbf{x}) = A_{\alpha_1} \mathbf{x} + \mathbf{b}_1$ és $f_2(\mathbf{x}) = A_{\alpha_2} \mathbf{x} + \mathbf{b}_2$ síkmozgásokat.

Transzformációk és koordináták

Az egyesített mátrixok szorzata:

Transzformációk és koordináták

Az egyesített mátrixok szorzata:

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha_2 & -\sin \alpha_2 & p_2 \\ \sin \alpha_2 & \cos \alpha_2 & q_2 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \cos \alpha_1 & -\sin \alpha_1 & p_1 \\ \sin \alpha_1 & \cos \alpha_1 & q_1 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} =$$

Transzformációk és koordináták

Az egyesített mátrixok szorzata:

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha_2 & -\sin \alpha_2 & p_2 \\ \sin \alpha_2 & \cos \alpha_2 & q_2 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \cos \alpha_1 & -\sin \alpha_1 & p_1 \\ \sin \alpha_1 & \cos \alpha_1 & q_1 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} =$$
$$= \begin{pmatrix} \cos(\alpha_1 + \alpha_2) & -\sin(\alpha_1 + \alpha_2) & p' \\ \sin(\alpha_1 + \alpha_2) & \cos(\alpha_1 + \alpha_2) & q' \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix},$$

Transzformációk és koordináták

Az egyesített mátrixok szorzata:

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha_2 & -\sin \alpha_2 & p_2 \\ \sin \alpha_2 & \cos \alpha_2 & q_2 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \cos \alpha_1 & -\sin \alpha_1 & p_1 \\ \sin \alpha_1 & \cos \alpha_1 & q_1 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} =$$
$$= \begin{pmatrix} \cos(\alpha_1 + \alpha_2) & -\sin(\alpha_1 + \alpha_2) & p' \\ \sin(\alpha_1 + \alpha_2) & \cos(\alpha_1 + \alpha_2) & q' \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix},$$

ahol

$$p' = p_1 \cos \alpha_2 - q_1 \sin \alpha_2 + p_2,$$

$$q' = p_1 \sin \alpha_2 + q_1 \cos \alpha_2 + q_2,$$

Transzformációk és koordináták

Az egyesített mátrixok szorzata:

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha_2 & -\sin \alpha_2 & p_2 \\ \sin \alpha_2 & \cos \alpha_2 & q_2 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \cos \alpha_1 & -\sin \alpha_1 & p_1 \\ \sin \alpha_1 & \cos \alpha_1 & q_1 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} = \\ = \begin{pmatrix} \cos(\alpha_1 + \alpha_2) & -\sin(\alpha_1 + \alpha_2) & p' \\ \sin(\alpha_1 + \alpha_2) & \cos(\alpha_1 + \alpha_2) & q' \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix},$$

ahol

$$p' = p_1 \cos \alpha_2 - q_1 \sin \alpha_2 + p_2,$$

$$q' = p_1 \sin \alpha_1 + q_1 \cos \alpha_2 + q_2,$$

azaz a szorzatmátrix valóban az $A_{\alpha_1 + \alpha_2} \mathbf{x} + (A_{\alpha_2} \mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2)$ képlettel leírható $f_2 \circ f_1$ síkmozgás egyesített mátrixa.

Transzformációk és koordináták

Az egyesített mátrixok szorzata:

$$\begin{pmatrix} \cos \alpha_2 & -\sin \alpha_2 & p_2 \\ \sin \alpha_2 & \cos \alpha_2 & q_2 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \cdot \begin{pmatrix} \cos \alpha_1 & -\sin \alpha_1 & p_1 \\ \sin \alpha_1 & \cos \alpha_1 & q_1 \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} =$$

$$= \begin{pmatrix} \cos(\alpha_1 + \alpha_2) & -\sin(\alpha_1 + \alpha_2) & p' \\ \sin(\alpha_1 + \alpha_2) & \cos(\alpha_1 + \alpha_2) & q' \\ 0 & 0 & 1 \end{pmatrix},$$

ahol

$$p' = p_1 \cos \alpha_2 - q_1 \sin \alpha_2 + p_2,$$

$$q' = p_1 \sin \alpha_1 + q_1 \cos \alpha_2 + q_2,$$

azaz a szorzatmátrix valóban az $A_{\alpha_1 + \alpha_2} \mathbf{x} + (A_{\alpha_2} \mathbf{b}_1 + \mathbf{b}_2)$ képlettel leírható $f_2 \circ f_1$ síkmozgás egyesített mátrixa.

Megjegyzés: A sík mozgásait a különféle számítógépes grafikai alkalmazások általában az egyesített mátrixokkal kezelik.

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

Transzformációk és koordináták

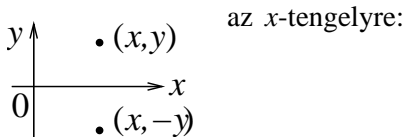
Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

A sík tükrözése

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

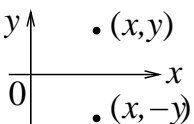
A sík tükrözése

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

A sík tükrözése

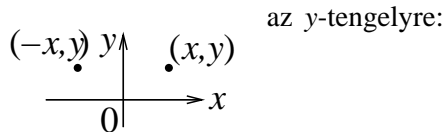
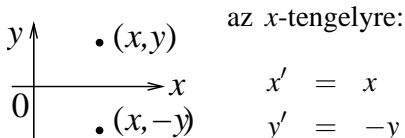
az x -tengelyre:

$$\begin{aligned}x' &= x \\y' &= -y\end{aligned}$$

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

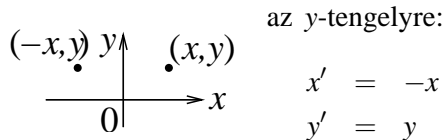
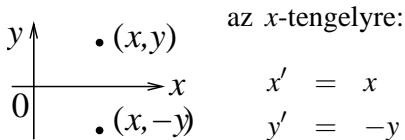
A sík tükrözése

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

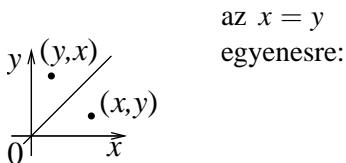
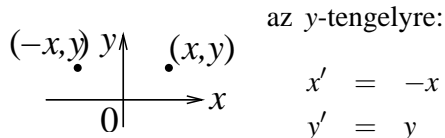
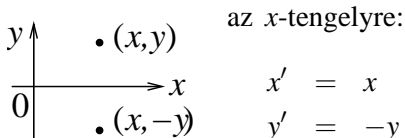
A sík tükrözése

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

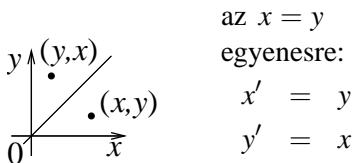
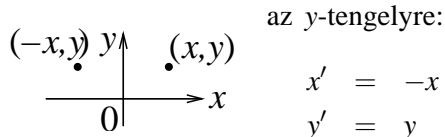
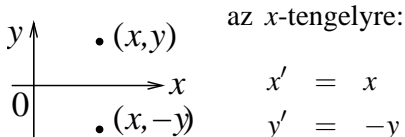
A sík tükrözése

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

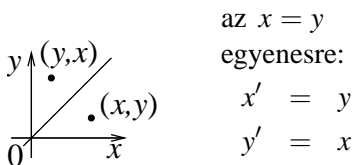
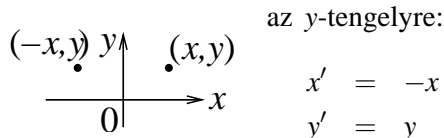
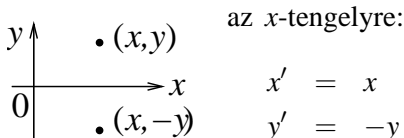
A sík tükrözése

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

A sík tükrözése

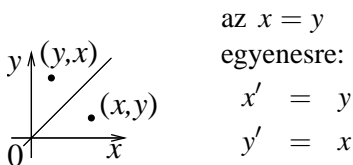
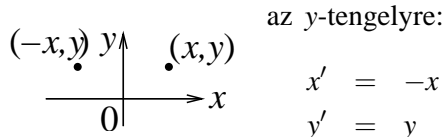
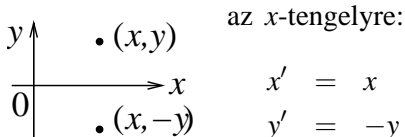

A tér forgatása a z -tengely körül
 α szöggel:

Transzformációk és koordináták

Néhány további geometriai transzformáció koordinátás alakban:

A sík tükrözése

A tér forgatása a z -tengely körül α szöggel:

$$x' = x \cos \alpha - y \sin \alpha$$

$$y' = x \sin \alpha + y \cos \alpha$$

$$z' = z$$

Egyenletek és transzformációk

Egyenletek és transzformációk

Az egyszerűség kedvéért csak síkbeli egyenletekre és a sík mozgásaira szorítkozunk.

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$,

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Legyen $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgás.

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Legyen $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgás.

Hogyan lehet az $f(H)$ alakzat egyenletét származtatni?

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Legyen $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgás.

Hogyan lehet az $f(H)$ alakzat egyenletét származtatni?

A sík valamely tetszőleges $\mathbf{x}$ helyvektorú pontjára

$$\mathbf{x} \in f(H) \iff$$

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Legyen $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgás.

Hogyan lehet az $f(H)$ alakzat egyenletét származtatni?

A sík valamely tetszőleges $\mathbf{x}$ helyvektorú pontjára

$$\mathbf{x} \in f(H) \iff f^{-1}(\mathbf{x}) \in H$$

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Legyen $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgás.

Hogyan lehet az $f(H)$ alakzat egyenletét származtatni?

A sík valamely tetszőleges $\mathbf{x}$ helyvektorú pontjára

$$\mathbf{x} \in f(H) \iff f^{-1}(\mathbf{x}) \in H \iff F(f^{-1}(\mathbf{x})) = 0.$$

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Legyen $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgás.

Hogyan lehet az $f(H)$ alakzat egyenletét származtatni?

A sík valamely tetszőleges $\mathbf{x}$ helyvektorú pontjára

$$\mathbf{x} \in f(H) \iff f^{-1}(\mathbf{x}) \in H \iff F(f^{-1}(\mathbf{x})) = 0.$$

Ezért $F(f^{-1}(\mathbf{x})) = 0$ az $f(H)$ alakzat egyenlete.

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Legyen $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgás.

Hogyan lehet az $f(H)$ alakzat egyenletét származtatni?

A sík valamely tetszőleges $\mathbf{x}$ helyvektorú pontjára

$$\mathbf{x} \in f(H) \iff f^{-1}(\mathbf{x}) \in H \iff F(f^{-1}(\mathbf{x})) = 0.$$

Ezért $F(f^{-1}(\mathbf{x})) = 0$ az $f(H)$ alakzat egyenlete.

Tehát az eredeti egyenletből úgy kapjuk a transzformált alakzat egyenletét,

Egyenletek és transzformációk

Tekintsük az

$$F(x, y) = 0$$

egyenlettel megadott $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzatot.

Tehát ekkor $H = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 : F(x, y) = 0\}$, azaz a H alakzat vektoregyenlete $F(\mathbf{x}) = 0$, ahol $\mathbf{x} = (x, y)$.

Legyen $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgás.

Hogyan lehet az $f(H)$ alakzat egyenletét származtatni?

A sík valamely tetszőleges $\mathbf{x}$ helyvektorú pontjára

$$\mathbf{x} \in f(H) \iff f^{-1}(\mathbf{x}) \in H \iff F(f^{-1}(\mathbf{x})) = 0.$$

Ezért $F(f^{-1}(\mathbf{x})) = 0$ az $f(H)$ alakzat egyenlete.

Tehát az eredeti egyenletből úgy kapjuk a transzformált alakzat egyenletét, hogy a transzformáció **inverzét** helyettesítjük az egyenletbe.

Egyenletek és transzformációk: példák

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral.

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral. Az eltolt alakzat egyenlete

$$F(x - p, y - q) = 0.$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral. Az eltolt alakzat egyenlete

$$F(x - p, y - q) = 0.$$

Például:

- A (p, q) középpontú, a sugarú kört eltolással kapjuk az origó középpontú körből,

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral. Az eltolt alakzat egyenlete

$$F(x - p, y - q) = 0.$$

Például:

- A (p, q) középpontú, a sugarú kört eltolással kapjuk az origó középpontú körből, így az egyenlete (ahogyan azt már korábban láttuk):

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral. Az eltolt alakzat egyenlete

$$F(x - p, y - q) = 0.$$

Például:

- A (p, q) középpontú, a sugarú kört eltolással kapjuk az origó középpontú körből, így az egyenlete (ahogyan azt már korábban láttuk):

$$(x - p)^2 + (y - q)^2 = a^2.$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral. Az eltolt alakzat egyenlete

$$F(x - p, y - q) = 0.$$

Például:

- A (p, q) középpontú, a sugarú kört eltolással kapjuk az origó középpontú körből, így az egyenlete (ahogyan azt már korábban láttuk):

$$(x - p)^2 + (y - q)^2 = a^2.$$

- Ha a kanonikus helyzetű ellipszist vagy hiperbolát eltoljuk a (p, q) vektorral,

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral. Az eltolt alakzat egyenlete

$$F(x - p, y - q) = 0.$$

Például:

- A (p, q) középpontú, a sugarú kört eltolással kapjuk az origó középpontú körből, így az egyenlete (ahogyan azt már korábban láttuk):

$$(x - p)^2 + (y - q)^2 = a^2.$$

- Ha a kanonikus helyzetű ellipszist vagy hiperbolát eltoljuk a (p, q) vektorral, akkor az eltolt kúpszelet egyenlete

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral. Az eltolt alakzat egyenlete

$$F(x - p, y - q) = 0.$$

Például:

- A (p, q) középpontú, a sugarú kört eltolással kapjuk az origó középpontú körből, így az egyenlete (ahogyan azt már korábban láttuk):

$$(x - p)^2 + (y - q)^2 = a^2.$$

- Ha a kanonikus helyzetű ellipszist vagy hiperbolát eltoljuk a (p, q) vektorral, akkor az eltolt kúpszelet egyenlete

$$\frac{(x - p)^2}{a^2} + \frac{(y - q)^2}{b^2} = 1,$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Eltolás:

Legyen $F(x, y) = 0$ a H alakzat egyenlete, és alkalmazzunk H -ra eltolást a (p, q) vektorral. Az eltolt alakzat egyenlete

$$F(x - p, y - q) = 0.$$

Például:

- A (p, q) középpontú, a sugarú kört eltolással kapjuk az origó középpontú körből, így az egyenlete (ahogyan azt már korábban láttuk):

$$(x - p)^2 + (y - q)^2 = a^2.$$

- Ha a kanonikus helyzetű ellipszist vagy hiperbolát eltoljuk a (p, q) vektorral, akkor az eltolt kúpszelet egyenlete

$$\frac{(x - p)^2}{a^2} + \frac{(y - q)^2}{b^2} = 1, \quad \text{illetve} \quad \frac{(x - p)^2}{a^2} - \frac{(y - q)^2}{b^2} = 1.$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Elforgatás:

Egyenletek és transzformációk: példák

Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze

Egyenletek és transzformációk: példák

Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze az

$$A_{-\alpha} = \begin{pmatrix} \cos \alpha & \sin \alpha \\ -\sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix}$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze az

$$A_{-\alpha} = \begin{pmatrix} \cos \alpha & \sin \alpha \\ -\sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix} \quad (= A_\alpha^\top)$$

mátrix,

Egyenletek és transzformációk: példák

Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze az

$$A_{-\alpha} = \begin{pmatrix} \cos \alpha & \sin \alpha \\ -\sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix} \quad (= A_\alpha^\top)$$

mátrix, ezért az origó körüli α szögű forgatás esetén az $x \cos \alpha + y \sin \alpha$ és $-x \sin \alpha + y \cos \alpha$

Egyenletek és transzformációk: példák

Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze az

$$A_{-\alpha} = \begin{pmatrix} \cos \alpha & \sin \alpha \\ -\sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix} \quad (= A_\alpha^\top)$$

mátrix, ezért az origó körüli α szögű forgatás esetén az $x \cos \alpha + y \sin \alpha$ és $-x \sin \alpha + y \cos \alpha$ kifejezéseket kell x , illetve y helyébe helyettesíteni.

Egyenletek és transzformációk: példák

Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze az

$$A_{-\alpha} = \begin{pmatrix} \cos \alpha & \sin \alpha \\ -\sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix} \quad (= A_\alpha^\top)$$

mátrix, ezért az origó körüli α szögű forgatás esetén az $x \cos \alpha + y \sin \alpha$ és $-x \sin \alpha + y \cos \alpha$ kifejezéseket kell x , illetve y helyébe helyettesíteni.

Például:

Egyenletek és transzformációk: példák

Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze az

$$A_{-\alpha} = \begin{pmatrix} \cos \alpha & \sin \alpha \\ -\sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix} \quad (= A_\alpha^\top)$$

mátrix, ezért az origó körüli α szögű forgatás esetén az $x \cos \alpha + y \sin \alpha$ és $-x \sin \alpha + y \cos \alpha$ kifejezéseket kell x , illetve y helyébe helyettesíteni.

Például:

Forgassuk el az $\frac{x^2}{2} - \frac{y^2}{2} = 1$
kanonikus helyzetű hiperbolát
az origó körül 45° -kal,

Egyenletek és transzformációk: példák

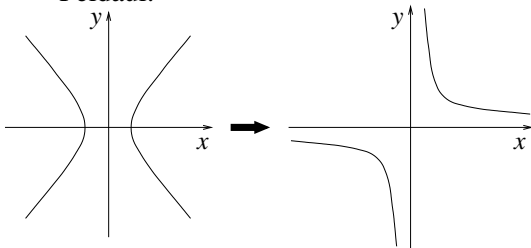
Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze az

$$A_{-\alpha} = \begin{pmatrix} \cos \alpha & \sin \alpha \\ -\sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix} \quad (= A_\alpha^\top)$$

mátrix, ezért az origó körüli α szögű forgatás esetén az $x \cos \alpha + y \sin \alpha$ és $-x \sin \alpha + y \cos \alpha$ kifejezéseket kell x , illetve y helyébe helyettesíteni.

Például:

Forgassuk el az $\frac{x^2}{2} - \frac{y^2}{2} = 1$ kanonikus helyzetű hiperbolát az origó körül 45° -kal,

Egyenletek és transzformációk: példák

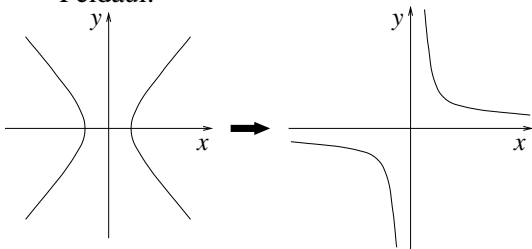
Elforgatás:

Az origó körüli α szögű A_α forgatásmátrix inverze az

$$A_{-\alpha} = \begin{pmatrix} \cos \alpha & \sin \alpha \\ -\sin \alpha & \cos \alpha \end{pmatrix} \quad (= A_\alpha^\top)$$

mátrix, ezért az origó körüli α szögű forgatás esetén az $x \cos \alpha + y \sin \alpha$ és $-x \sin \alpha + y \cos \alpha$ kifejezéseket kell x , illetve y helyébe helyettesíteni.

Például:

Forgassuk el az $\frac{x^2}{2} - \frac{y^2}{2} = 1$ kanonikus helyzetű hiperbolát az origó körül 45° -kal, és írjuk föl az elforgatott hiperbola egyenletét.

Egyenletek és transzformációk: példák

Megoldás:

Egyenletek és transzformációk: példák

Megoldás:

Az $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$ egyenletben x helyébe $(x \cos \alpha + y \sin \alpha)$ -t,
 y helyébe $(-x \sin \alpha + y \cos \alpha)$ -t kell helyettesítenünk
(ahol $\alpha = 45^\circ$, $\sin \alpha = \cos \alpha = \frac{\sqrt{2}}{2}$):

Egyenletek és transzformációk: példák

Megoldás:

Az $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$ egyenletben x helyébe $(x \cos \alpha + y \sin \alpha)$ -t,
 y helyébe $(-x \sin \alpha + y \cos \alpha)$ -t kell helyettesítenünk
(ahol $\alpha = 45^\circ$, $\sin \alpha = \cos \alpha = \frac{\sqrt{2}}{2}$):

$$\frac{\left(\frac{\sqrt{2}}{2}x + \frac{\sqrt{2}}{2}y\right)^2}{2} - \frac{\left(-\frac{\sqrt{2}}{2}x + \frac{\sqrt{2}}{2}y\right)^2}{2} = 1,$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Megoldás:

Az $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$ egyenletben x helyébe $(x \cos \alpha + y \sin \alpha)$ -t,
 y helyébe $(-x \sin \alpha + y \cos \alpha)$ -t kell helyettesítenünk
(ahol $\alpha = 45^\circ$, $\sin \alpha = \cos \alpha = \frac{\sqrt{2}}{2}$):

$$\frac{\left(\frac{\sqrt{2}}{2}x + \frac{\sqrt{2}}{2}y\right)^2}{2} - \frac{\left(-\frac{\sqrt{2}}{2}x + \frac{\sqrt{2}}{2}y\right)^2}{2} = 1,$$

egyszerűsítve

$$xy = 1$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Megoldás:

Az $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$ egyenletben x helyébe $(x \cos \alpha + y \sin \alpha)$ -t,
 y helyébe $(-x \sin \alpha + y \cos \alpha)$ -t kell helyettesítenünk
(ahol $\alpha = 45^\circ$, $\sin \alpha = \cos \alpha = \frac{\sqrt{2}}{2}$):

$$\frac{\left(\frac{\sqrt{2}}{2}x + \frac{\sqrt{2}}{2}y\right)^2}{2} - \frac{\left(-\frac{\sqrt{2}}{2}x + \frac{\sqrt{2}}{2}y\right)^2}{2} = 1,$$

egyszerűsítve

$$xy = 1 \quad \left(\text{vagy } y = \frac{1}{x} \right).$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Másik példa:

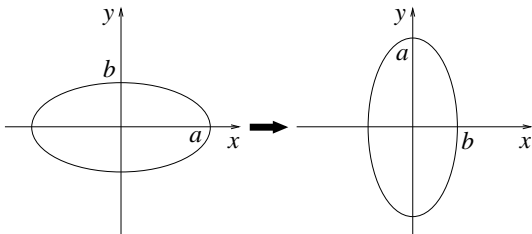
Egyenletek és transzformációk: példák

Másik példa:

Forgassuk el az $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$
kanonikus helyzetű ellipszist

Egyenletek és transzformációk: példák

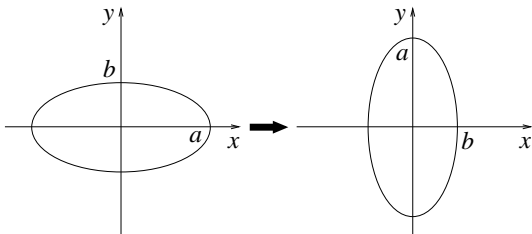
Másik példa:

Forgassuk el az $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$
kanonikus helyzetű ellipszist
az origó körül 90° -kal.

Egyenletek és transzformációk: példák

Másik példa:

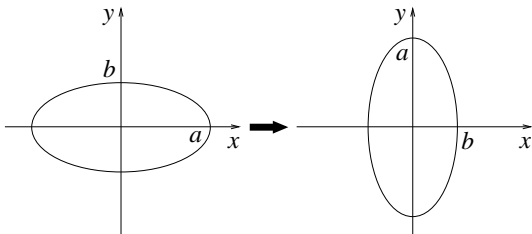

Forgassuk el az $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$
kanonikus helyzetű ellipszist
az origó körül 90° -kal.

Most x helyébe $x \cos 90^\circ + y \sin 90^\circ =$

Egyenletek és transzformációk: példák

Másik példa:

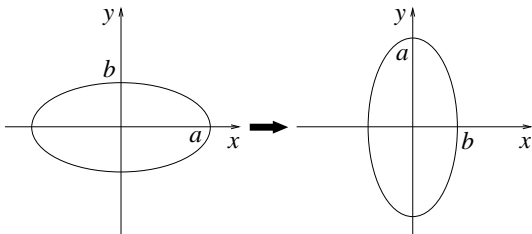

Forgassuk el az $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$
 kanonikus helyzetű ellipszist
 az origó körül 90° -kal.

Most x helyébe $x \cos 90^\circ + y \sin 90^\circ = y$,
 y helyébe pedig $-x \sin 90^\circ + y \cos 90^\circ =$

Egyenletek és transzformációk: példák

Másik példa:

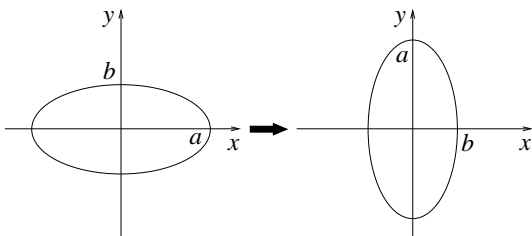

Forgassuk el az $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$
 kanonikus helyzetű ellipszist
 az origó körül 90° -kal.

Most x helyébe $x \cos 90^\circ + y \sin 90^\circ = y$,
 y helyébe pedig $-x \sin 90^\circ + y \cos 90^\circ = -x$ helyettesítendő:

Egyenletek és transzformációk: példák

Másik példa:

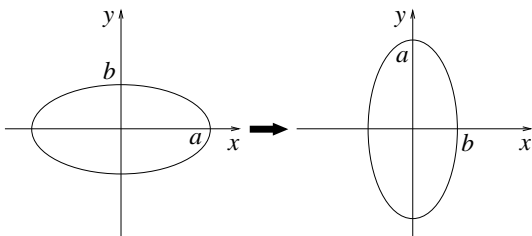
Forgassuk el az $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$
 kanonikus helyzetű ellipszist
 az origó körül 90° -kal.

Most x helyébe $x \cos 90^\circ + y \sin 90^\circ = y$,
 y helyébe pedig $-x \sin 90^\circ + y \cos 90^\circ = -x$ helyettesítendő:

$$\frac{y^2}{a^2} + \frac{x^2}{b^2} = 1.$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Másik példa:

Forgassuk el az $\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 1$
kanonikus helyzetű ellipszist
az origó körül 90° -kal.

Most x helyébe $x \cos 90^\circ + y \sin 90^\circ = y$,
 y helyébe pedig $-x \sin 90^\circ + y \cos 90^\circ = -x$ helyettesítendő:

$$\frac{y^2}{a^2} + \frac{x^2}{b^2} = 1.$$

(Ugyanezt kapnánk az $x \longleftrightarrow y$ tükrözéssel is.)

Egyenletek és transzformációk

Tegyük fel most, hogy a $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzat az

$$x = \varphi(t)$$

$$y = \psi(t)$$

paraméteres egyenletrendszerrel van megadva.

Egyenletek és transzformációk

Tegyük fel most, hogy a $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzat az

$$x = \varphi(t)$$

$$y = \psi(t)$$

paraméteres egyenletrendszerrel van megadva.

Ha az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgást H -ra alkalmazzuk,

Egyenletek és transzformációk

Tegyük fel most, hogy a $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzat az

$$x = \varphi(t)$$

$$y = \psi(t)$$

paraméteres egyenletrendszerrel van megadva.

Ha az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgást H -ra alkalmazzuk, akkor az elmozgatott $f(H)$ alakzat paraméteres egyenletrendszerét

Egyenletek és transzformációk

Tegyük fel most, hogy a $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzat az

$$x = \varphi(t)$$

$$y = \psi(t)$$

paraméteres egyenletrendszerrel van megadva.

Ha az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgást H -ra alkalmazzuk, akkor az elmozgatott $f(H)$ alakzat paraméteres egyenletrendszerét a $\varphi(t)$ és $\psi(t)$ képletek f -be történő behelyettesítésével nyerjük.

Egyenletek és transzformációk

Tegyük fel most, hogy a $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzat az

$$x = \varphi(t)$$

$$y = \psi(t)$$

paraméteres egyenletrendszerrel van megadva.

Ha az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgást H -ra alkalmazzuk, akkor az elmozgatott $f(H)$ alakzat paraméteres egyenletrendszerét a $\varphi(t)$ és $\psi(t)$ képletek f -be történő behelyettesítésével nyerjük.

Példa:

Egyenletek és transzformációk

Tegyük fel most, hogy a $H \subseteq \mathbb{R}^2$ alakzat az

$$x = \varphi(t)$$

$$y = \psi(t)$$

paraméteres egyenletrendszerrel van megadva.

Ha az $f : \mathbb{R}^2 \rightarrow \mathbb{R}^2$ síkmozgást H -ra alkalmazzuk, akkor az elmozgatott $f(H)$ alakzat paraméteres egyenletrendszerét a $\varphi(t)$ és $\psi(t)$ képletek f -be történő behelyettesítésével nyerjük.

Példa:

A (p, q) vektorral történő eltolás eredményeként az

$$x = \varphi(t) + p$$

$$y = \psi(t) + q$$

paraméteres egyenletrendszert kapjuk.

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállítás:

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállításai:

$$x = a \cos t$$

$$y = a \sin t$$

$$x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t + q$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállításai:

$$x = a \cos t$$

$$y = a \sin t$$

$$x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t + q$$

Másik példa:

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállításai:

$$x = a \cos t \qquad x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t \qquad y = a \sin t + q$$

Másik példa:

Forgassuk el az $x = t^2$, $y = t$ paraméterezéssel adott kanonikus helyzetű parabolát az origó körül 30° -kal,

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállításai:

$$x = a \cos t \qquad x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t \qquad y = a \sin t + q$$

Másik példa:

Forgassuk el az $x = t^2$, $y = t$ paraméterezéssel adott kanonikus helyzetű parabolát az origó körül 30° -kal, majd toljuk el a $(2, 1)$ vektorral;

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállításai:

$$x = a \cos t \qquad x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t \qquad y = a \sin t + q$$

Másik példa:

Forgassuk el az $x = t^2$, $y = t$ paraméterezéssel adott kanonikus helyzetű parabolát az origó körül 30° -kal, majd toljuk el a $(2, 1)$ vektorral; írjuk föl a transzformált parabola paraméteres egyenletrendszerét.

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállításai:

$$x = a \cos t \qquad x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t \qquad y = a \sin t + q$$

Másik példa:

Forgassuk el az $x = t^2$, $y = t$ paraméterezéssel adott kanonikus helyzetű parabolát az origó körül 30° -kal, majd toljuk el a $(2, 1)$ vektorral; írjuk föl a transzformált parabola paraméteres egyenletrendszerét.

A transzformáció:

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállításai:

$$x = a \cos t \qquad x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t \qquad y = a \sin t + q$$

Másik példa:

Forgassuk el az $x = t^2$, $y = t$ paraméterezéssel adott kanonikus helyzetű parabolát az origó körül 30° -kal, majd toljuk el a $(2, 1)$ vektorral; írjuk föl a transzformált parabola paraméteres egyenletrendszerét.

A transzformáció:

$$\begin{aligned} x' &= x \cos 30^\circ - y \sin 30^\circ + 2 \\ y' &= x \sin 30^\circ + y \cos 30^\circ + 1. \end{aligned}$$

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállításai:

$$x = a \cos t \qquad x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t \qquad y = a \sin t + q$$

Másik példa:

Forgassuk el az $x = t^2$, $y = t$ paraméterezéssel adott kanonikus helyzetű parabolát az origó körül 30° -kal, majd toljuk el a $(2, 1)$ vektorral; írjuk föl a transzformált parabola paraméteres egyenletrendszerét.

A transzformáció: $x' = x \cos 30^\circ - y \sin 30^\circ + 2$

$$y' = x \sin 30^\circ + y \cos 30^\circ + 1.$$

Az új egyenletrendszer

Egyenletek és transzformációk: példák

Így például az origó középpontú, illetve a (p, q) középpontú a sugarú kör paraméteres előállítására:

$$x = a \cos t \qquad x = a \cos t + p$$

$$y = a \sin t \qquad y = a \sin t + q$$

Másik példa:

Forgassuk el az $x = t^2$, $y = t$ paraméterezéssel adott kanonikus helyzetű parabolát az origó körül 30° -kal, majd toljuk el a $(2, 1)$ vektorral; írjuk föl a transzformált parabola paraméteres egyenletrendszerét.

A transzformáció:

$$x' = x \cos 30^\circ - y \sin 30^\circ + 2$$
$$y' = x \sin 30^\circ + y \cos 30^\circ + 1.$$

Az új egyenletrendszer (végül (x', y') helyett (x, y) -t írva):

$$x = \frac{\sqrt{3}}{2}t^2 - \frac{1}{2}t + 2$$

$$y = \frac{1}{2}t^2 + \frac{\sqrt{3}}{2}t + 1.$$